

Zeitschrift: Annalas da la Societad Retorumantscha
Herausgeber: Societad Retorumantscha
Band: 122 (2009)

Vereinsnachrichten: Societad Retorumantscha : Institut dal Dicziunari Rumantsch
Grischun

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist die Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften auf E-Periodica. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Zeitschriften und ist nicht verantwortlich für deren Inhalte. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern beziehungsweise den externen Rechteinhabern. Das Veröffentlichen von Bildern in Print- und Online-Publikationen sowie auf Social Media-Kanälen oder Webseiten ist nur mit vorheriger Genehmigung der Rechteinhaber erlaubt. [Mehr erfahren](#)

Conditions d'utilisation

L'ETH Library est le fournisseur des revues numérisées. Elle ne détient aucun droit d'auteur sur les revues et n'est pas responsable de leur contenu. En règle générale, les droits sont détenus par les éditeurs ou les détenteurs de droits externes. La reproduction d'images dans des publications imprimées ou en ligne ainsi que sur des canaux de médias sociaux ou des sites web n'est autorisée qu'avec l'accord préalable des détenteurs des droits. [En savoir plus](#)

Terms of use

The ETH Library is the provider of the digitised journals. It does not own any copyrights to the journals and is not responsible for their content. The rights usually lie with the publishers or the external rights holders. Publishing images in print and online publications, as well as on social media channels or websites, is only permitted with the prior consent of the rights holders. [Find out more](#)

Download PDF: 02.04.2026

ETH-Bibliothek Zürich, E-Periodica, <https://www.e-periodica.ch>

Societad Retorumantscha

Institut dal Dicziunari Rumantsch Grischun

Rapport dal chauredatur per la perioda
dal 1. da schaner 2008 fin ils 31 da december 2008

1. Redacziun e publicaziun DRG
 - 1.1. Stab da redacziun
 - 1.2. Redacziun
 - 1.3. Publicaziun
 - 1.4. Lavurs redacziunalas da preparaziun e da controlla
 - 1.4.1. Preparaziun da las stgatlans per la redacziun
 - 1.4.2. Controlla da citats
 - 1.4.3. Correcturas vicendaivlas dals manuscrits
 - 1.5. Indices
 - 1.5.1. Excerpts per ils indices dal tom 12
 - 1.5.2. Index tudestg dal tom 12
 - 1.6. Impaginaziun dals fascichels
 - 1.7. Spediziun dals fascichels
 - 1.8. Abunents dal DRG (31.12.2004–31.12.2008)
2. Infrastructura
 - 2.1. Cartoteca maistra
 - 2.1.1. Excerpts per la cartoteca maistra (electronica)
 - 2.1.2. Register dals chavazzins e renviaments
 - 2.2. Questionari Melcher/Pult
 - 2.3. Biblioteca
 - 2.3.1. Biblioteca electronica
 - 2.3.2. Liar cudeschs
 - 2.4. Magasin
 - 2.5. Documentaziun
 - 2.5.1. Stadi da las bancas da datas
 - 2.5.2. Fototeca
 - 2.6. Dicziunari ed EED
 - 2.6.1. Apparats e reparaturas
 - 2.6.2. Programs ed actualisaziuns
 - 2.6.3. Programmaziun e tgira dal sistem e da la rait electronica (incl. internet, e-mail)
 - 2.6.4. Scolaziun, perfecziunament
3. Forzas auxiliaras
4. Publicaziun Annalas, servetschs, projects
 - 4.1. Annalas 121 (2008)
 - 4.1.1. Impaginaziun
 - 4.1.2. Spediziun ed administraziun
 - 4.1.3. Bibliografia
 - 4.1.4. Sustegn da la Pro Helvetia
 - 4.2. Register electronic da las Annalas
 - 4.3. Cumissiun da nomenclatura
 - 4.4. Curatorium Vox Romanica

5. Relaziuns publicas
 - 5.1. Visitas
 - 5.2. Infurmaziuns
 - 5.3. Congress, colloquis, occurrenzas, represchentaziuns
 - 5.4. Medias (Radio e Televisiun Rumantscha, gasettas, periodicas)
 - 5.4.1. Preschentaziun da l'Institut dal DRG
 - 5.4.2. «punts» – Il pled dal mais
 - 5.4.3. Il pled rumantsch 2008
 - 5.4.4. Preschentaziun dals fascichels
 - 5.4.5. Preschentaziun da las Annalas 121
 - 5.4.6. Preschentaziun da la Romanica Rætica 17
 - 5.4.7. Fototeca DRG
 - 5.4.8. Institut dal DRG e perscrutaziun da numns locals
 - 5.5. Regals a la biblioteca
 - 5.6. Referats, publicaziuns
6. Instanzas
 - 6.1. Academia svizra da ciencias moralas e socialas (ASSMS)
 - 6.2. Chantun Grischun
 - 6.3. Cumissiun filologica dal DRG

1. Redacziun e publicaziun DRG

1.1. Stab da redacziun

Il stab da redacziun ha cumpiglià l'onn 2008 dudesch personas en piazza permanente: Carli Tomaschett, chauredactor 100%, Felix Giger, redactor 100%, Marga A. Secchi, redactura 80%, Sidonia Klainguti, redactura 80% (fin ils 31 da fanadur), Kuno Widmer, redactor 100%, Ursin Lutz, assistent scientific 100% (davent dal 1. da settember), Anna-Maria Genelin, documentalista 80% (fin ils 31 da fanadur), Juliana Tschuor, documentalista 50% (davent dal 1. d'avrigl 80%), Ursin Lutz, documentalist 40% (davent dal 1. d'avrigl 60%; davent dal 1. da zercladur fin ils 31 d'avust 100%), Nadia Caduff, documentalista 50% (davent dal 1. da december), Violanta Spinas Bonifazi, documentalista 50% (davent dal 1. da december), Alexa Pelican, assistenta da redacziun 40% (davent dal 1. d'october 50%), e Brida Sac, assistenta da redacziun 40%.

Pervia d'accident ha Sidonia Klainguti mancà a la piazza da lavur l'onn 2008 enfin a la schliaziun dal contract en cunvegrientscha vicendaivla cun data dals 31 da fanadur. Sidonia Klainguti ha absolvi ses temp d'introducziun e d'emprova tar il DRG davent dal 1. da zercladur 2005 enfin ils 31 d'avust 2006, quai cun in pensum dad 80%. Suentar il temp d'introducziun ha ella lavorà sco redactura-assistentista davent dal 1. da settember 2006 enfin ils 31 da mars 2007. La primavaira 2007 ha la suprastanza da la Societad Retorumantscha elegì Sidonia Klainguti redactura dal DRG davent dal 1. d'avrigl 2007. Durant ses temp a l'Institut dal DRG ha Sidonia Klainguti redigì l'artitgel *mantinadas* ed ils chavazzins *marvegliun - maschina* (tranter auter ils artitgels *marz* e *mas-chalch*). Nus giavischain a Sidonia Klainguti tut il bun per l'avegnir.

La fin da fanadur ha nossa documentalista Anna-Maria Genelin bandunà noss institut per enchaminar novas vias professiunalas. Anna-Maria Genelin ha entschet ses engaschament a l'Institut dal DRG il 1. da schaner 2000 cun in pensum da 50%. Quest pensum ha ella augmentà sin 100% il 1. da fanadur 2002 e reducì sin 80% il 1. da favrer 2006. En ses temp a l'Institut dal DRG ha Anna-Maria Genelin cunzunt preparà stgatlas per la redacziun, tshertgà ed organisà illustraziuns per mauns da las redacturas e dals redactors e dà scleriment vers anora. Plinavant ha ella era fatg in temp lavurs da biblioteca (far restaurar cudeschs e liar periodicas; controlla da periodicas; administrar dublettas). Nus giavischain ad Anna-Maria Genelin tut il bun per l'avegnir.

Noss documentalist, Ursin Lutz, ha fatg la primavaira cun success ses examens da licenziat a l'università da Friburg. En sia seduta dals 3 da settember ha la suprastanza da la SRR elegì el en la redacziun dal DRG sco assistent scientific davent dal 1. da settember.

Pervi da la promoziun dad Ursin Lutz da documentalist ad assistent scientific en la redacziun dal DRG davent dal 1. da settember è sia piazza da documentalist vegnida vacanta a partir da quest termin. Sco successuras dad Ursin Lutz ha la suprastanza da la SRR elegì Nadia Caduff da Vattiz e Violanta Spinas Bonifazi da Tinizong en sia seduta dals 12 da november. Las duas novas documentalistas han entschet lur lavur a l'Institut dal DRG il 1. da december.

1.2. Redacziun

Stgatlás	Chavazzins	Red.
348	MASEINA I – MASSERIA	(Se.)
349	MASSERLA – MASUNA	(To.)
350	MASÛRA – MATÉ	(Wi.)
351a	MATEI – MATT	(Gi.)
352a	MATTADAD – MATTUN I	(Se.)
353a	MAZ I – MAZURCA	(Lz.)

Indices tom 12

etimons	(Gi.)
suns	(Gi.)
morfologia	(Gi.)
sintaxa	(Gi.)
furmazium dals plects	(Gi.)
lexicologia	(Gi.)
caracteristica dal rumantsch	(Gi.)

1.3. Publicaziun

L'avust avain nus publità il fascichel dubel 164/165 cun ils chavazzins *mançar – manifestar*. Els occupan las paginas 641–768 dal volum 12.

1.4. Lavurs redacziunalas da preparaziun e da controlla

1.4.1. Preparaziun da las stgatlás per la redacziun

Nossa documentalista Anna-Maria Genelin ha augmentà la preparaziun da la stgatlá 352 cun cumplettar en quella er il material dal questunari Melcher/Pult. Senza cumplettar il material dal questunari Melcher/Pult ha Duri Collenberg preparà las stgatlás 369 e 370 e per part la stgatlá 371, Barbara Stricker per part las stgatlás 367 e 368, e Martin Blumenthal las stgatlás 372 e 373 e per part la stgatlá 371. Guarda er alinea 3.

1.4.2. Controlla da citats

Alexa Pelican e Brida Sac han controllà ils ms. *mantinadas* (Kl./Gi. 339b), *manuogl – maranta* (Gi. 340), *marar I – marchapè* (To. 341), *marchar I – marenga* (Gi. 342), *marenghin – marigel* (Gi. 343), *marighel – marsapaun* (Se. 344), *marsch I* (Kl./Gi. 345a), *marsch II – martarisar* (Gi. 345b), *maschinal – masegnin* (Gi. 347), impundend per questa lavur 291 uras.

1.4.3. Correcturas vicendaiulas dals manuscrifs

Per questas correcturas han impundì il charedactur 98 uras, Felix Giger 12 uras, Marga A. Secchi 170 uras, Kuno Widmer 32 uras ed Ursin Lutz 30 uras.

1.5. Indices

1.5.1. Excerpts per ils indices dal tom 12

Noss documentalist Ursin Lutz ha fatg ils excerpts dals fascichels 160–161 per l'index dals etimons dal tom 12 dal DRG, plinavant dals fascichels 158–166 per il register da materias e dals fascichels 160–161 per il chapitel furmazium dals plects. Felix Giger ha fatg ils excerpts dals fascichels 162–166 per l'index dals etimons,

dals fascichels 154–166 per ils chapitels suns, sintaxa, lexicologia e caracteristica dal rumantsch, plinavant dals fascichels 158–166 per il chapitel morfologia e dals fascichels 162–166 per il chapitel furmaziun dals plects.

1.5.2. Index tudestg dal tom 12

Il student Sandro Tomaschett ha fatg ils excerpts dals fascichels 158–166 per l'index tudestg dal tom 12 dal DRG.

1.6. Impaginaziun dals fascichels

L'impaginaziun e la formataziun dal fascichel dubel 164/165 (paginas 641–768) ha Alexa Pelican fatg en il temp da 57 uras da lavur.

1.7. Spediziun dals fascichels

La spediziun dal fascichel dubel 164/165 e la controlla dals pajaments è vegnidas fatgas da nossas assistentas da redacziun.

1.8. Abunents dal DRG (31.12.2004–31.12.2008)

Onn	Nr. da l'ultim fasc.	Fasc. cun quint			Toms cun quint	Total cun quint	Fasc. e toms gratuits			Total abunents
		int.	ext.	total			stgomi	gratuit	total	
2004	153	369	137	506	21	527	11	37	48	575
2005	156/157	368	133	501	25	526	11	39	50	576
2006	158/159	375	129	504	26	530	11	41	52	582
2007	162/163	373	133	506	26	532	11	41	52	584
2008	164/165	383	135	518	26	544	11	41	52	596

2. Infrastructura

2.1. Cartoteca maistra

2.1.1. Excerpts per la cartoteca maistra (electronica)

Nus avain fatg 8'992 excerpts da las ovas e dals artitgels suandants: «Ünna historgia davart la saenchia Cicilia», en DEC. 6, 37–96 (135 cedels); «Tragicomedia», en DEC. 6, 559–600 (483 cedels); PEER, Rumeur (781 cedels); KETTNAKER, Hausinschriften (6'687 cedels); RUPP, Lautl. (chapitel: «Markante Divergenzen zwischen Trin und Sagogn»; 283 cedels); PALLY, Medel (623 cedels). Ina part dals excerpts è gia deponida en la cartoteca maistra.

2.1.2. Register dals chavazzins e renviaments

L'assistenta da redacziun Alexa Pelican ha impundì 18 uras per actualisar il register ch'è creschì quest onn per 943 sin 171'213 endataziuns.

2.2. Questionari Melcher/Pult

Kuno Widmer ha cuntinuà la lavur, entschavida l'onn 2004, da scriver giu il questionari Melcher/Pult en ina banca da datas. L'onn 2008 ha el scrit giu las respostas dals numers 160–219, duvrand per quai 250 uras.

2.3. Biblioteca

2.3.1. Biblioteca electronica

Il catalog electronic da nossa biblioteca è creschì quest onn per l'238 titels, da 28'641 sin 29'879.

2.3.2. Liar cudeschs

Chalenders, periodics e collecziuns vegnan liads regularmain. Cun regularitad sa tracti er da reliar cudeschs che nus duvrain fitg savens e che crodan or da las cuvertas.

2.3.3. Regals a la biblioteca

Guarda alinea 5.5.

2.4. Magasin

Il november avain nus laschà stampar mintgamai l'000 separats dals artitgels *La muntada digl Institut dal Dicziunari Rumantsch Grischun per la perscrutaziun da nums locals egl intschess romontsch* dad Ursin Lutz ed *Igl archiv da fotografias dil Dicziunari Rumantsch Grischun* da Felix Giger, cumparids en las *Annalas* 121 (2008), plinavant l'000 exemplars dal fascichel spezial *char II «Wagen»*, dal qual nus avevan mo paucs exemplars pli. Quels separats duvrain nus sco material da documentaziun e da reclama per visitas ed a chaschun dad exposiziuns.

2.5. Documentaziun

2.5.1. Stadi da las bancas da datas

Datotecas	Unitads 31.12.06	Unitads 31.12.07	Unitads 31.12.08
1. Cartoteca maistra			
1.1. Chavazzins e renviaments	167'279	170'270	171'213
1.2. Excerpts (CME)	49'371	46'811	56'152
2. Biblioteca	27'482	28'641	29'879
2.1. Register dals auturs	24'211	25'350	26'557
2.2. Register da las scursanidas da litteratura	3'271	3'291	3'322
2.3. Register dals manuscrits	–	–	–
3. Register da materias	9'632	10'746	12'059
4. Fototeca	24'140	25'014	25'973
5. Adressas (abunents, correspondents euv.)	2'961	2'983	2'997
6. Indices toms			
6.1. Etimons 1–12	15'586	15'672	15'720
6.2. Materias 1–12	25'411	25'411	28'088
6.3. Fonetica 9–12	2'913	2'913	5'555
6.4. Morfologia 9–12	1'103	1'103	2'244
6.5. Sintaxa 9–12	1'904	1'904	4'294
6.6. Furmaziun dals plects 9–12	610	610	1'282
6.7. Prefixs 1–12	1'759	1'761	1'793
6.8. Suffixs 1–12	13'700	14'113	15'834
6.9. Lexicologia 9–12	2'266	2'266	4'426
6.10. Caracteristicas 9–12	1'533	1'533	3'848

6.11. Illustraziuns 1-12	803	848	879
6.12. Definiziuns tudestgas 1-11	81'909	81'909	81'910
6.13. Sinonims e renviaments	5'045	5'739	6'391
7. Scursanidas			
7.1. Scursanidas generalas	658	658	653
7.2. Scursanidas dals lieus	166	166	166
7.3. Scursanidas problematicas	152	155	158
7.4. Scursanidas e survista biblas	81	81	81
7.5. Survista da las periodicas (annadas)	1'536	1'540	1'542
7.6. Cronologia voc. rum. (mascra)	0	0	0
7.7. Register da las translaziuns	153	160	170
7.8. Register dals carnets OSL	205	273	276
7.9. Tabellas da suffixs	151	151	151
7.10. Alfabet grec (mascra)	0	0	0
7.11. Segns fonetics (mascras)	0	0	0
7.12. Sinopsas Muoth, Castelberg	137	137	137
7.13. Reglas da redacziun	8	9	9
7.14. Funtaunas da dretg (survista)	72	141	140
7.15. Epistlas Alig, Deplazes	-	672	672
8. Flora rumantscha			
8.1. Flora DRG (material redigi)	1'162	1'177	1'192
8.2. Flora Planta (questiunari)	2'392	2'392	2'392
8.3. Flora Helvetica	3'182	3'182	3'182
9. Questiunari Melcher/Pult			
9.1. Dumondas	13'806	13'806	13'806
9.2. Respostas	17'809	20'982	23'293
10. Bloc etimologic			
10.1. Lemmas	28'106	28'106	28'106
10.2. Excerpts	4'223	4'225	4'227
11. Register da las chanzuns rum. (incipit)	10'573	10'573	10'573
12. Nums			
12.1. Nums propriis	2'584	2'584	2'584
12.2. Nums locals ed etnics	3'314	3'314	3'314
13. Puncts AIS	407	407	407
14. Dumondas ASV	151	151	151
15. Ditgas	131	147	147
16. Pseudonims	69	71	73
17. Reglas da purs	508	897	896
18. Superstiziuns	384	384	384
19. Surtins	94	94	94

2.5.2. Fototeca

Cun consentiment dals ertavels avain nus integrà en la fototeca electronica da l'Institut dal DRG 600 fotografias or da la gronda collecziun da dias da signur Kuno Gerhard Widmer-à Porta (1918-1992) da Gränichen, il bab da noss redactor Kuno Widmer. Las fotografias èn vegnidas fatgas en il spazi da temp 1960-1990 e mussan cuntradas ed objects dal Grischun.

La digitalisaziun da fotografias è vegnida continuada era quest onn. La fototeca electronica cuntogna ussa 25'973 fotografias. Dunna Mina Clavuot ha digitalisà numerusas fotografias or da differentas collecziuns da material en l'Institut dal DRG, plinavant dias or da la collecziun da signur Kuno Gerhard Widmer. Correcturas terminologicas èn era vegnidas fatgas quest onn da dunna Silvia Conzett. Guarda er alineas 5.4.7 e 5.6.

2.6. *Dicziunari ed EED*

2.6.1. *Apparats e reparaturas*

Ils ultims onns avevan nus optimà nossa infrastruttura electronica uschè lunsch che nus ans avain pudì cuntentar quest onn da tgirar l'inventari existent. En il decurs da l'onn avain nus stuì cumprar in nov computer dal tip Mac Mini 2.0 GHz per remplazzar ina staziun da lavur ch'aveva refusà il servetsch andetgamain. Plinavant avain nus acquistà 4 visurs novs per remplazzar moniturs defects e manglus. Per pudair far ina copia da segirtad dals digitalisats da nossa fototeca avain nus cumprà in disc dir extern supplementar.

2.6.2. *Programs ed actualisaziuns*

Quest onn avain nus actualisà il pachet da programs Adobe Creative Suite da la versiun CS2 sin la versiun CS3. Quai è stà necessari per pudair furnir datas en il format PDF che correspundan a las autas pretensiuns che la stampa fa. Plinavant avain nus cumprà in'extensium per il program d'impaginaziun QuarkXPress che lubescha da lavurar a moda automatisada cun annotaziuns al pe. Quai è in bun gidanter per impaginar ils artitgels scientifics da las Annalas.

2.6.3. *Programmaziun e tgira dal sistem e da la rait electronica (incl. internet, e-mail)*

La rait electronica funcziuna per cuntentientscha, pretenda dentant controllas ed actualisaziuns permanentas. Per pudair utilizar nossas datotecas er en las versiuns pli novas dal program FileMaker, èn vegnids redissegnads ils layouts da tuttas bancas da datas. L'actualisaziun dal program duai succeder l'onn proxim. Tar la pagina d'internet da l'Institut dal Dicziunari Rumantsch Grischun èn vegnidas fatgas las lavurs d'actualisaziun usualas.

2.6.4. *Scolaziun, perfecziunament*

Felix Giger e Marga A. Secchi èn sa participads ils 9 da schaner a l'occurrenza «Digitale Langzeitarchivierung», organisada da la IBM a Turitg/Altstetten.

3. *Forzas auxiliaras*

Mina Clavuot ha lavorà tar nus in di per emna. Ella ha digitalisà material fotografic. Guarda alinea 2.5.2.

Barbara Stricker ha lavorà tar nus in di per emna. Ella ha deponì en la cartoteca maistra cartas da chavazzins e renviaments. Plinavant ha ella fatg lavurs generalas da biblioteca (p.ex. metter si siglas e cuvertas als cudeschs). Ultra da quai ha ella preparà stgatlàs per la redacziun. Guarda alinea 1.4.1.

Silvia Conzett ha lavorà tar nus ils 25 da schaner, il 1., ils 8, 15 e 22 da favrer, ils 7 e 28 da mars, ils 4, 11 e 18 d'avrigl, ils 9, 16, 23 e 30 da matg ed ils 6, 13 e 27 da zercladur. Ella ha fatg correcturas terminologicas en la fototeca electronica da noss institut. Guarda alinea 2.5.2.

Ivana Tomaschett ha lavorà tar nus dals 14 enfin ils 25 d'avrigl, ils 16 da matg e dals 26 da zercladur enfin ils 15 da fanadur. Ella ha digitalisà la part tudestga dal questunari Planta (lectura optica). Plinavant ha ella scrit giu en ina banca da datas ils versets rumantschs publitgads en il cudesch KETTNAKER, Hausinschriften, sin las paginas 96–446, medemamain la translaziun tudestga dals versets.

Duri Collenberg ha lavorà tar nus dals 16 da zercladur enfin il 1. da fanadur. El ha preparà stgatlàs per la redacziun. Guarda alinea 1.4.1.

Sandro Tomaschett ha lavorà tar nus dals 30 da zercladur enfin ils 29 d'avust. El ha eruì las datas da vita da numerusas persunas per il register electronic da las Annalas, fatg da Gion Tscharner. Plinavant ha el nudà en il cudesch Statuta und Articul des Grauen Punds, la concordanza da las paginas cun la translaziun rumantscha ed en la versiun tudestga dals cudeschs PEER, Rumur, Tschespet 68 (CANDINAS, Maria Madleina), e CANDINAS, Tè-Tuà, la concordanza da las paginas cun l'original rumantsch. El ha era scrit giu al computer il «Register general 1–55/56» da l'Ischi, il «Register Bibliografic da tottas lavours cumpareidas ainten Igl Noss Sulom 1921–1971» ed il «Sagond Register Bibliografic da Igl Noss Sulom e Sulom Surmiran. Annadas 1972–1996». Ultra da quai ha el scrit giu en ina banca da datas ils versets rumantschs publitgads en il cudesch KETTNAKER, Hausinschriften, sin las paginas 447–497, medemamain la translaziun tudestga dals versets. Plinavant ha el nudà la pagina sin ils excerpts or da la monografia RUPP, Lautl., pag. 216–233 («Die lexikalische Grenze zwischen Domat und Trin»). El ha er excerptà al computer il cudesch PALLY, Medel, per part il cudesch PEER, Rumur, ed or da la monografia RUPP, Lautl., il chapitel «Markante Divergenzen zwischen Trin und Sagogn» (pag. 209–215). Ultra da quai ha el deponì en la cartoteca maistra numerus excerpts occasionals e cartas da chavazzins e renviaments, plinavant ils excerpts dal cudesch PEER, Rumur, e quels dals chapitels «Markante Divergenzen zwischen Trin und Sagogn» e «Die lexikalische Grenze zwischen Domat und Trin» or da la monografia RUPP, Lautl. El ha era fatg excerpts per l'index tudestg dal tom 12. Guarda alinea 1.5.2.

Martin Blumenthal ha lavorà tar nus dal 1. enfin ils 11 e dals 15 enfin ils 24 da fanadur, plinavant dals 4 enfin ils 8 e dals 12 enfin ils 14 d'avust. El ha excerptà al computer l'ovra «Tragicomedia», en DEC. 6, 559–600, e per part l'ovra «Ünna histoargia davart la saenchia Cicilia», en DEC. 6, 37–96. Plinavant ha el impaginà al computer la versiun digitala dals cudeschs HALTER, Culan, D. CADRUVI, La sinfonia pastorala, e F. SPESCHA, Fieu e flomma, stads publitgads sco Fegliet en La Quotidiana, uschia che las paginas da la versiun digitala correspundan a las paginas da la versiun publitgada. El ha era digitalisà il cudesch MENCIARDI, Sgrafits. Ultra da quai ha el preparà stgatlàs per la redacziun. Guarda alinea 1.4.1.

4. Publicaziun Annalas, servetschs, projects

4.1. Annalas 121 (2008)

4.1.1. Impaginaziun

Alexa Pelican e Brida Sac han copià ed impaginà las 352 paginas en il temp da 148 uras.

4.1.2. Spediziun ed administraziun

Las Annalas 121 avain nus tramess als abunents l'entschatta october. La spediziun e la controlla dals pajaments èn vegnidas fatgas da nossas assistentas da redacziun.

4.1.3. Bibliografia

Juliana Tschuor ha cumpilà la bibliografia rumantscha per las Annalas 121 (2008).

4.1.4. Sustegn da la Pro Helvetia

Sco gia l'ediziun da las Annalas 120 (2007) è era l'ediziun da las Annalas 121 (2008) vegnida sustegnida da la Pro Helvetia cun ina contribuziun da 10'000.-francs. Quels daners èn d'impunder per onuraris da la redacziun sco er dals auturs e da las auturas da las singulas contribuziuns.

4.2. Register electronic da las Annalas

Gion Tscharner ha terminà quest onn las endataziuns per in register electronic da las Annalas, annadas 1 (1886) – 121 (2008). Il register cuntogna 572 auturas ed auturs, bel e bain 5'600 titels e 132'000 endataziuns. En tut ha Gion Tscharner lavurà ca. 6'000 uras vi da quest register. Guarda er alinea 3. Forzas auxiliaras.

4.3. Cumissiun da nomenclatura

Carli Tomaschett e Kuno Widmer èn commembers da la Cumissiun da nomenclatura dal chantun Grischun. Carli Tomaschett è stà occupà 2 uras cun lavurs da controlla vi da glistas da nums locals, Kuno Widmer ha gì naginas incumbensas l'onn 2008.

4.4. Curatorium Vox Romanica

L'Institut dal DRG è ex officio commember da questa instituziun. Sco cassier ha Felix Giger impundì 30 uras per contabilitad e pajaments.

5. Relaziuns publicas

5.1. Visitas

En il decurs da quest onn han 104 persunas fatg visita a noss institut per prender invista da la ritga documentaziun da quel e da nossa lavur, tranter auter las suandantas persunas e gruppas:

Ils 19 da schaner han 18 persunas da la «Rätische Vereinigung für Familienforschung» (president signur Peter Michael) visità noss institut. Carli Tomaschett ha fatg il guid.

Ils 18 da mars ha Kuno Widmer retschet en noss institut 8 studentas da la partiun rumantscha da l'emprim onn da studi (scolaziun per scola primara) da la Scuola auta da pedagogia dal Grischun cun lur magistra Esther Krättli.

Il 18 d'avrigl ha Mevina Puorger visità l'Institut dal DRG cun 8 participantas e participants da quatter differents curs da ladin da l'università e da la Scola auta populara da Turitg. Marga A. Secchi ha preschentà noss institut, nossa documentaziun e nossa lavur.

Il 28 d'avrigl ha Felix Giger retschet en noss institut 11 studentas da la partiziun rumantscha dal segund onn da studi (scolaziun per scola primara) da la Scola auta da pedagogia dal Grischun cun lur magistra Esther Krättli.

Il 29 d'avrigl ha Carli Tomaschett preschentà l'Institut dal DRG a Franco Bontognali, schef da la partiziun Mesiraziun da l'Uffizi d'agricultura e da geoinfurmaziun dal chantun Grischun, accumpagnà dad Erwin Müller, president da la Cumissiun da nomenclatura dal chantun Grischun, e da trais ulteriurs collavuradors da l'Uffizi d'agricultura e da geoinfurmaziun.

Il 1. d'october ha Carli Tomaschett retschet en noss institut 23 scolaras e scolars da la classa 4 Gn da la Scola chantunala grischuna cun lur magister Andrea Stoppa.

Il 2 d'october ha Carli Tomaschett preschentà noss institut e nossa lavur a 23 scolaras e scolars da la classa 4 Gg da la Scola chantunala grischuna cun lur magisters Giancarlo Sala e Christoph Pflugfelder.

5.2. Infurmaziuns

Nus avain dà infurmaziuns a bucca ed a scrit a 194 persunas, impundend per quai 261 uras.

5.3. Congress, colloquis, occurrenzas, represchentaziuns

Il 6 da favrer han Carli Tomaschett e Felix Giger represchentà l'Institut dal DRG en la seduta «Forschungsgesetzgebung Kanton Graubünden», organisada da l'Uffizi per la furmaziun media-superiura dal chantun Grischun a Cuera.

Il 1. da mars ha Carli Tomaschett prendì part a la radunanza generala dal Collegium Romanicum a Berna.

Il 7 d'avrigl ha Felix Giger represchentà l'Institut dal DRG a la radunanza dal curatori da la «Forschungsbibliothek Jakob Jud» a Turitg.

Il 25 d'avrigl han Carli Tomaschett, Felix Giger, Marga A. Secchi, Kuno Widmer ed Ursin Lutz prendì part a la dieta «Das Idiotikon: Schlüssel zu unserer sprachlichen Identität und mehr», organisada da la ASSMS a Turitg.

Il 27 da matg ha Carli Tomaschett represchentà l'Institut dal DRG a la preschentaziun dal facsimile Necrologium Curiense a Cuera.

Il 31 da matg ha Ursin Lutz prendì part a l'occurrenza «Magnolia – Das neue Content Management System der SAGW», organisada da la ASSMS a Turitg.

Dals 6 enfin ils 8 d'october han Felix Giger ed Ursin Lutz represchentà l'Institut dal DRG en il workshop «Redaktionssysteme», organisà da la Union der deutschen Akademien der Wissenschaften a Mannheim (Germania).

Ils 7 ed 8 da november ha Carli Tomaschett prendì part al Colloque scientifique international «Dialectologie et théorie du langage. Karl Jaberg (1877–1958)», organisà da la Facultad da las ciencias humanas da l'universidad da Berna a Berna.

5.4. Medias (Radio e Televisiun Rumantscha, gasettas, periodicas)

5.4.1. Preschentaziun da l'Institut dal DRG

En il supplement «Weiterbildung», agiuntà a la gasetta «Die Südostschweiz» dals 11 da mars 2008, è l'Institut dal DRG vegnì preschentà curtamain sin las paginas 6 e 9.

5.4.2. «punts» – Il pled dal mais

En plirs numers da la gasetta «punts», ediziun 2008, ha noss assistent scientific Ursin Lutz scrit ina contribuziun per la rubrica «Il pled dal mais». Las contribuziuns han ils suandants titels: «Panini» (nr. 167, pag. 13), «Giogas è ballapei?» (nr. 168, pag. 15), «Jeu sun ledis sco ina slonda» (nr. 169, pag. 15), «Igl outing» (nr. 170, pag. 14), «Schon da far!» (nr. 171, pag. 15).

5.4.3. Il pled rumantsch 2008

Il november han Radio e Televisiun Rumantscha (RTR) e La Quotidiana (LQ) tschertgà «Il pled rumantsch 2008». Audituras ed auditurs e lecturas e lecturs han pudì far propostas enfin mez december. Il charedactor dal DRG, Carli Tomaschett, ha fatg part da la giuria che ha eruì ils victurs.

5.4.4. Preschentaziun dals fascichels

En LQ. 2008, 180, 2.1–5, ha Arnold Spescha preschentà il fascichel dubel 164/165 sut il titel «Nudau e tractau fin e manedel».

5.4.5. Preschentaziun da las Annalas 121

Jano Felice Pajarola ha preschentà las Annalas 121 en la SO. 2008, 288, 13.1, sut il titel «Annalas auf den Spuren von Bifrun», Clau Solèr en LQ. 2008, 241, 19.1–5 («Annalas da la Societad Retorumantscha, annada 121/2008») ed en Pag. Surm. 200[9] 1, 18.1–4 («Annalas – ina matta veglia»).

5.4.6. Preschentaziun da la Romanica Rætica 17

Ina preschentaziun da la Romanica Rætica 17 cun il titel «Fontaunas da dretg romontschas ord igl anteriur territori grischun dalla Ligia dalla Casa da Dieus e dalla Ligia Grischa» è cumparida en LQ. 2008, 10, 7.1–5 (Alexi Decurtins: «Fontaunas da dretg romontschas»).

5.4.7. Fototeca DRG

En las Annalas 121 (2008) ed en il Bündner Monatsblatt 2008, 5, è cumparida ina preschentaziun davart las differentas collecziuns da fotografias da l'Institut dal DRG. Guarda er alinea 5.6.

5.4.8. Institut dal DRG e perscrutaziun da nums locals

En las Annalas 121 (2008) è cumpari in artitgel davart la muntada da l'Institut dal DRG per la perscrutaziun da nums locals en l'intschess rumantsch. Guarda er ali-nea 5.6.

5.5. Regals a la biblioteca

Nus retschavain mintg'onni ina gronda quantad da cudeschs, brochuras, artitgels (separats) euv. dals auturs sez, da las chasas edituras u dad auters donaturs. Quest material integrain nus sa chapescha en nossa biblioteca, sch'i sa tracta betg da dublettas e triplettas. Quellas dain nus vinavant a student(a)s u ad autras persunas interessadas u barattain per titels che mancan a nus. Quest onni avain nus retschavì 464 exemplars dals donaturs suandants: Pol Dosch 128 expl., dr. Gion Deplazes 118 expl., Ursin Lutz 35 expl., dr. Arnold Spescha 26 expl., Josef Maria Lengler 24 expl., Gion Lutz 17 expl., Josefa Muoth 14 expl., Uffizi per la scola populara ed il sport, Meds d'instrucziun dal Grischun 14 expl., Uniun da giuventetgna Rabius 12 expl., Kuno Widmer 8 expl., sgr. Vital 5 expl., dr. Felix Giger 4 expl., Archiv dal stadi Grischun 3 expl., Renata Coray 3 expl., Perditgas da Jehova 3 expl., ed autras persunas singulas u instituziuns 50 expl.

5.6. Referats, publicaziuns

Carli Tomaschett:

- *Orts- und Flurnamen und siedlungsgeschichtliche Erkenntnisse.* – En: Zur Bedeutung der Namenskunde für die Romanistik. Romanistisches Kolloquium XXII. Tübingen 2008 (167–176).

Felix Giger:

- *La creativitat linguistica dils perdavons.* Referat en il rom dal «Di da romontsch» da la Conferenza romontscha a Glion ils 26 da november.
- *Igl archiv da fotografias dil Dicziunari Rumantsch Grischun.* – En: Annalas 121 (2008), 249–266.
- *Das Bildarchiv des Dicziunari Rumantsch Grischun.* – En: Bündner Monatsblatt 2008, 5, 449–466.

Ursin Lutz:

- *La muntada dil Institut dal Dicziunari Rumantsch Grischun per la perscrutaziun da nums locals egl intschess romontsch.* – En: Annalas 121 (2008), 39–59.
- *Legia quei cudisch balurd.* – En: Litteratura 29, 129–130.
- *Oh, ti savessas turnar ... per exempel sco ina ... svotsch!* – En: Litteratura 29, 131–132.
- *In reh scazi d'informaziuns davart il moviment sursilvan.* – En: Calender Romontsch 2009, 127–128.

6. Instanzas

6.1. Academia svizra da ciencias moralas e socialas (ASSMS)

Cun brev dals 13 da november 2007 ha la ASSMS communitgà ch'ella haja concedì al project da perscrutaziun «Dicziunari Rumantsch Grischun» l'entira summa dumandada dad 1'050'546.– francs per l'onni 2008.

Plinavant ha la Cumissiun per ils vocabularis naziunals concedì era per l'onn 2008 in import supplementar da 10'547.20 frs per engaschar forzas da lavur temporaras (brev dals 29 da zercladur 2008).

Nus essan fitg engraziaivels a la ASSMS ed a la Cumissiun per ils vocabularis naziunals per lur bainvulientscha e lur grond sustegn.

6.2. Chantun Grischun

Sco ils onns 2005, 2006 e 2007 ha il chantun Grischun pajà ora era l'onn 2008 l'entira contribuziun annuala da 100'000.– francs a l'Institut dal DRG. Nus engraziain al chantun Grischun per quest impurtant sustegn per il funcziunament da noss institut.

6.3. Cumissiun filologica dal DRG

La Cumissiun filologica ha salvà sia 130avla sesida la sonda, ils 9 da fevrer 2008, en las localitads dal DRG.

La redacziun engrazia per la lavur che la cumissiun, furmada da prof. dr. Georges Darms, president, prof. dr. Alexi Decurtins, dr. Hans-Peter Ehrliholzer, dr. Matthias Grünert, dr. Gunhild Hoyer, prof. dr. Hans Stricker e dunna Marianna Blöchlinger-Spescha, ha prestà er quest onn.

Sin proposta da la Cumissiun filologica ha la suprastanza da la Societad Retoromantscha elegì dunna Marianna Blöchlinger-Spescha en sia seduta dals 27 da mars 2008 commembra da la cumissiun numnada. Dunna Marianna Blöchlinger-Spescha ha curregì manuscrits dals redactors e da las redacturas dal DRG gia ils onns 2005–2007.

Cuira, ils 31 da december 2008

Institut dal DRG
*Carli Tomaschett, Felix Giger,
Marga A. Secchi, Sidonia Klainguti,
Kuno Widmer, Ursin Lutz,
Anna-Maria Genelin, Juliana Tschuor,
Nadia Caduff, Violanta Spinaz Bonifazi,
Alexa Pelican, Brida Sac*